

Introductie ¹

Het succes van wetenschappelijk onderzoek is in belangrijke mate afhankelijk van de toegang tot wetenschappelijke informatie. De toegangsmogelijkheden tot die informatie zijn dankzij toenemende digitalisering sterk verbeterd, maar van vrije toegang (Open Access) tot de informatie is geen sprake.

De afgelopen jaren heeft Open Access een relatief hoge vlucht genomen. Vele instellingen wereldwijd (waaronder alle Nederlandse universiteiten, NWO, KNAW en de Koninklijke Bibliotheek) hebben de zogenoemde [Berlin Declaration](#) ² ondertekend, daarmee aangevend dat men Open Access van wetenschappelijke informatie actief wil bevorderen. 'Open Access' is gericht op verbetering en bevordering van de verspreiding van kennis. Dit verhoogt de doelmatigheid van de wetenschappelijke kennisvermeerdering, en van de investeringen in wetenschappelijk onderzoek.

Er is sprake van Open Access

- wanneer een publicatie online wordt gepubliceerd en in minimaal één online repository (een vrij toegankelijk digitaal archief) of een Open Access tijdschrift wordt opgenomen
- de publicatie voor iedereen met een internetverbinding kosteloos toegankelijk is en blijft
- de auteur de gebruiker toestemming geeft om de content te mogen (her)gebruiken onder de voorwaarde van correcte bronvermelding.

Er zijn twee scenario's te onderscheiden voor Open Access:

1. The **Green Road / Repositories**: via een "institutional repository" (IR) waarin full text, peer reviewed publicaties door de auteurs, verbonden aan de instelling, worden gearchiveerd (ook wel self archiving genoemd). Deze publicaties kunnen direct, of eventueel na een embargo, publiekelijk toegankelijk worden gemaakt.
2. The **Golden Road / Open Access Tijdschriften**: dit zijn kosteloos toegankelijke elektronische tijdschriften waar niet de lezer/abonnee voor betaalt, maar de kosten op een andere wijze worden gedekt. Een veel voorkomende variant is dat dit geschiedt in de vorm van 'publication fees', wat betekent dat de auteur of de financier/opdrachtgever betaalt. Hierdoor wordt Open Access beschikbaarheid van onderzoeksartikelen onmiddellijk na publicatie gegarandeerd.

Nederland gaat Open Access actief ondersteunen.

De Nederlandse universiteiten zullen zich vanaf heden, ondersteund door NWO, KNAW en de Koninklijke Bibliotheek, gezamenlijk inspannen om resultaten van met publieke middelen gefinancierd onderzoek zonder restricties publiek toegankelijk te maken. Daarbij wordt in eerste instantie de 'Green Road' het uitgangspunt voor beleid bij alle universiteiten, maar zal er tegelijkertijd bij de uitgevers actief op worden aangedrongen Open Access als nieuw model te adopteren.

De instellingen zullen een voor de auteurs zo eenvoudig mogelijke procedure ontwikkelen om publicaties aan de IR aan te bieden, bijvoorbeeld via Metis.

¹ Dit voorstel is gebaseerd op de Open Access pilot in het zevende kaderprogramma van de Europese Commissie (EU-FP7)

² Zie: <http://oa.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>

De keuze voor Open Access via de 'Green Road' betekent dat de volgende uitgangspunten voor publiceren worden gevolgd:

> Algemeen

1. Medewerkers van de "naam instelling" zorgen er voor dat publicaties die na 1 januari 2010 zijn gepubliceerd of geaccepteerd voor publicatie worden **gedeponeerd** in het Institutional Repository (IR) van de instelling.
2. Zij zullen zich bij hun uitgever inspannen om publicaties direct na acceptatie, maar uiterlijk binnen 18 maanden na de officiële verschijningsdatum Open Access **toegankelijk** te maken.

> Wat moet worden gedeponeerd?

Een auteur deponert één van de volgende versies van zijn publicatie kosteloos in een IR:

1. Indien de uitgever dit toestaat de definitieve **publicatie** (de uitgeversversie). Publicaties uit Open Access tijdschriften zullen na publicatie direct kunnen worden gedeponeerd in een IR.

of

2. Het definitieve peer-reviewed **manuscript** geaccepteerd voor publicatie, inclusief de aanpassingen na de peer review, maar zonder de lay-out van de uitgever (ook wel post-print of finale auteursversie genoemd).

Uitgevers van publicaties die niet Open Access toegankelijk zijn, maar alleen toegankelijk zijn na betaling of met een abonnement, zullen in sommige gevallen alleen openbaarmaking van de publicatie toestaan na een embargo. Hierbij wordt 18 maanden na de officiële verschijningsdatum als uiterste datum gehanteerd.

Indien het beleid van de uitgever het Open Access publiceren van het definitieve manuscript binnen 18 maanden na de officiële verschijningsdatum niet toestaat, stelt de auteur aan de uitgever voor gebruik te maken van een addendum of licentie waarin Open Access wordt geregeld.

Indien de uitgever dit voorstel in de vorm van een addendum of licentieovereenkomst niet accepteert, kan de auteur de correspondentie met de uitgever opsturen naar de IR manager en aangeven dat Open Access voor die publicatie niet is toegestaan.

> Waar deponeren?

Medewerkers deponeren de definitieve publicaties of manuscripten in de IR van de instelling.

> Wanneer deponeren?

Medewerkers deponeren hun publicaties bij voorkeur direct na acceptatie, maar uiterlijk direct na de officiële verschijningsdatum. Dit geldt ook voor publicaties onder embargo; de IR manager ziet erop toe dat deze publicaties niet voor de gemelde embargodatum Open Access toegankelijk worden gemaakt.